

HAYDOM LUTHERAN HOSPITAL.

Haydom Lutheran Hospital ligger på en høgslette 30 mil vest for Arusha i Tanzania. I januar 2005 ble det feiret 50 årsjubileum. Da under ledelse av Ole Halgrim Evjen Olsen. Nå er det Øystein Evjen Olsen som er managing medical director og sammen med ham har en ny tid gjort sin entrè i Haydom. Det er dekning for mobiltelefon og via internett og parabol kan vi følge med i hva som foregår i resten av verden. På sykehuset skjer det også forandringer. Sammen med gode medhjelpere planlegger Øystein omorganisering av både ledelse og drift. Noe er allerede på plass. For å bedre kommunikasjonen mellom administrasjon og de andre som arbeider ved sykehuset, er det utpekt 9 divisjonsledere. De har hyppige møter med ledelsen og kan deretter gå tilbake til sine og gi informasjon videre. Det letter også arbeidet for ledelsen. Når de ønsker å ta fatt i noe ved en avdeling, har de nå en divisjonsleder og forholde seg til. Omorganiseringen bygger på tre hovedpilarer:

1. Gjensidig respekt og respekt for pasientene. Det er en utfordring på en arbeidsplass der en fast stab med ulik etnisk, sosial og religiøs bakgrunn skal samarbeide med stadig nye mennesker som kommer og går. Mange av disse med revolusjonerende tanker og ideer de ønsker å realisere den korte tiden de er her.
2. Sosialt fellesskap. Denne tanken lar seg nok lettere gjennomføre.
3. Sette seg mål og nå målet. Tanken er å bruke statistikk til å bedre resultatene ved de ulike avdelinger fra år til år. Aktuelt tema er å minske dødligheten hos mor og barn. Det kan oppnås ved forbedre driften ved fødeavdelingen og barneavdeligen, LenaWard.

Siste tilvekst ved HLH er Amanisenteret. En avdeling rettet mot rusmisbrukere. Første pasientene er nå utskrevet og det ble markert med en festlig samling i Sala sist fredag.

For tannlege, leger og clinic officers er morgenmøtet første post på dagens program. Der går vakthavende gjennom journalene til de pasienter som er innlagt siste døgn.

Som det framgår av bildet kan det bli en anseelig bunke etter en week-end. Fødeavdelingen ved HLH kan måle seg med Ullevål når det gjelder antall normale fødsler og keisersnitt. Etter morgenmøtet er det samling i Sala med andakt og dagens informasjon fra ledelsen. Her er det også en aktiv kursvirksomhet for de ulike arbeidsgruppene om ulike emner senere på dagen.

Her er det en gruppe av Haydoms venner som takker for seg med sang og musikk. Akkompagnement på sag.

Etter Sala er det samling på røntgenavdelingen der siste døgn CT og rgt. bilder blir gjennomgått. Her er det en som er blitt skrudd sammen, før og etter. Det er klart at både på morgen- og røntgenmøtet er det meste av det som blir gjennomgått ikke relatert til tannlegens arbeidsfelt. Men jeg mener det er viktig å være tilstede for å bli oppfattet som en av teamet. Du lærer å kjenne de andre ved sykehuset og hvem du skal henvende deg til når du trenger råd. Likedan kan du snappe opp pasienter som du kan hjelpe. Det være seg tumor og infeksjoner i munnen eller kjeveskader. Beaten by somebody! Så får du heller tåle å høre om "diarrhoeae and vomiting for to days". Du lærer også å sette pris på at du arbeider på et begrenset område av mennesket der du som oftest vet hva som skal gjøres. Våre røntgenbilder av kjevener er gjerne lettere å tolke enn legenes brystbilder der de mener å se både det ene og det andre.

Etter endt røntgenmøte går legene til sine avdelinger og tannlegen til Dental Unit, der to blide

jenter venter denne dagen. Selv om vi møter hvite smil i brune ansikter er det mye elendighet som kommer for dagen ved nærmere undersøkelse. Utrolig høgt forbruk av sukker og manglende tradisjon når det gjelder ettersyn fører til at som regel er det hebel og tang som blir brukt. Mye fluor i drikkevannet medfører kompakt benstruktur som ikke så lett gir slipp på tennene. Da må det brukes kniv og bor i tillegg.

Folk venter gjerne i det lengste før de oppsøker helsepersonell. Dermed vil du her se sykdommer som har utviklet seg til et stadium du aldri opplever i Norge.

En av de første som kom til meg var denne mannen. Han har i årevis hatt kreft i munnhulen. Den har nå utviklet seg slik at når han drikker vann, kommer det ut igjen gjennom nesen.

Senteret for kreftbehandling i Tanzania ligger i Dar es Salaam. Behandlingen er gratis, men oppholdet må pasienten betale selv. Det kan ofte føre til at det ikke blir noen behandling.

Denne mannen på 21 år kom ikke pga egne problemer. Det var kona som hadde vondt i en tann. De er nygifte og har et lite barn.

For tiden er det en hollandsk lege ved sykehuset. Han utfører også plastisk kirurgi og mener det skal være mulig og lukke leppespaltene med bra resultat. Men mannen er ikke veldig motivert og vil tenke over saken.

Når vi får utferdstrang, pakker vi utstyret vårt og slår følge med MCH, mor og barn teamet.

De besøker hver måned 27 mobilklinikker. 6 med fly og 21 med bil. Mødrene møter opp, enkelte plasser i hundretall. På programmet er undervisning i månedens tema. Ulike emner blir tatt opp, det være seg ernæring og feilernæring, lungebetendelse, malaria etc. Så er det barne- og svangerskapskontroll, vaksiner og vegledning i familieplanlegging for de som ønsker det. Men de kjenner rutinene og det

hele forgår raskt og smidig. På de fleste steder har MCH også følge med et team som driver

HIV/AIDS program. Når tannlegen er med oppretter han sitt kontor under et akasietre eller et annet skyggefult sted. Mange av mødrene plages av tannverk og infeksjoner fra tennene.

Mange søker også råd for "bleeding gum". Denne damen har svangerskapstumor. Den kan fjernes kirurgisk, men har da lett for å komme igjen. Så ved behandling under svangerskapet er det de vanlige regler for periobehandling som gjennomføres. Det er mange som kommer til Haydom og mange som ønsker og gjøre det. Sist år var det bortimot 900 besøkende. For de fleste er det en kort visitt, mens andre kommer igjen årlig og er her i flere måneder. Magne, pensjonert rørlegger fra Ulvik har mer enn nok å gjøre ved sykehuset.

Han skal også opp på alle topper og i jula var han på Kilimanjaro for tredje gang. Denne gang sammen med barn og barnebarn, og alle nådde toppen.

Ingar, ånden som springer, står på dag og natt for å rekke over alt han ønsker og gjøre de månedene han er i Tanzania. Samtidig holder han orden på hjemmefronten med god hjelp av kona Åse.

Ny av året er hobbybirøker Johan. Han har store ambisjoner. På Haydom står et utall containere. Sammen med lokale birøktere ønsker Johan å fylle disse med honning og returnere dem til Norge. Men afrikanske bier oppfører seg ikke som de norske, så inntil nå er det blitt mange stikk og lite honning.

Sist helg var en stor gruppe på campingtur hos Hadzabeene og Datogaene i Yaeda Chinidalen. Andre benyttet anledningen til å se Mulbadaw, farmen under Hanangfjellet. Klosteret ved Basustusjøen var også reisemål.

Vi har hatt besøk av LilliAnn og Otto fra Mandal. De har hatt møter med de lokale myndigheter i Haydom by. Tanken er å utvikle vennskapet og samarbeidet mellom Mandal og Haydom. Inntil nå har Haydom vært et sykehus som det etterhvert har grodd opp et samfunn rundt. Visjonen for Haydom må være at det blir en livskraftig by med et vel fungerende sykehus.